

LANDBRUKSPLAN FOR MERÅKER KOMMUNE

2018-2026

10.1.2018

FORORD

Kommunestyret vedtok den 20.6.2016 å utarbeide en fremtidsrettet landbruksplan for Meråker kommune. Landbruksplanen ble vedtatt i kommunestyret 29.1.2018.

Planen er inndelt i forskjellige tema innenfor jordbruk og skogbruk.

Rekruttering og kompetanseheving er viktige tema som er innarbeidet i planen.

Fra høsten 2016 og til høsten 2017 gjennomførte arbeidsgruppen for landbruksplanen idedugnader og folkemøter, et møte for hvert fokusområde. Møtene startet med en statusgjennomgang fra kommunen før diskusjon og gruppearbeid ble startet. På et av temaene var det invitert en ekstern innleder fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Det møtte 10-30 personer på hvert av møtene, og engasjementet rundt utviklingen i landbruket var tydelig. Arbeidsgruppen sørget for effektive og konkrete diskusjoner rundt tema på de ulike møtene. Arbeidsgruppen har bestått av Kjetil Aarbakke, Magnus Ness, Guri Løseth Kaasa, Erland Sende og Jannicke Larsen.

Planen er skrevet våren-høsten 2017 av fagleder landbruk, Jannicke Larsen, på sektor for kommunal utvikling. Fagleder landbruk i samarbeid med arbeidsgruppen, har sørget for renskrivning av tiltaksplanene etter folkemøtene, slik at de har blitt mer brukervennlige.

Landbruksplanen inneholder en statusdel som viser situasjonen i landbruket i kommunen i dag og utviklingen gjennom det siste tiåret. Det er fastsatt mål for utviklingen av landbruket i tråd med regionale og nasjonale målsetninger. Tiltaksplaner med prioriteringer som er arbeidet fram gjennom planarbeidet er beskrevet i planens siste del.

Tiltakene i planen er stort sett Meråker kommune, grunneiere, faglagene i landbruket og produsentene selv sitt ansvar. Gjennomføringen av tiltakene vil skje i samarbeid med kommunen, faglagene og aktører i næringen.

Planarbeidet er finansiert av Meråker kommune. Samlet kostnad er kr. 94 000,-

Bildene i planen er tatt av ansatte ved sektor for kommunal utvikling. Forsidebildet er kopplam fra sommeren 2017, foto Jannicke Larsen.

Meråker 2018

Jannicke Larsen

Koordinator

DEFINISJONER

Landbruk:	Samlebetegnelse for jordbruk og skogbruk.
Jordbruk:	Plante- og husdyrproduksjon på innmark med bruk av fulldyrka og overflatedyrka jord, samt beitearealer.
Skogbruk:	Skogplanting, skogskjøtsel og hogst.
Utmark:	Fjell, skogareal, myr og vann.
Fulldyrka jord:	Areal som er dyrka til vanlig pløyedybde og som kan nyttes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying.
Overflatedyrka jord:	Areal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten, slik at maskinell høsting er mulig.
Primærproduksjon:	Produksjon av varer som f. eks. melk, kjøtt, egg og tømmer (råvarer).
Kubikkmeter tømmer:	En kubikkmeter er volumet av en kube hvor hver side er en meter lang, og tilsvarer 1000 liter.
Eierforhold:	Skogbruk, om eiendommen er eid privat, offentlig, firma o.l.
Eiendomsstruktur:	Skogbruk, eiendommens størrelse og plassering.
Sponheimeffekten:	Endring av tilskuddsordningene i landbruket som fikk stor negativ innvirkning på investeringer i landbruket som skogkultur.
Naturverdier:	All natur har verdi, noen arealer som innehar arter eller er en utvalgt naturtype krever spesielle hensyn/vern da de er mer sjeldne enn andre arter/areal.
SMIL:	Spesielle miljøtiltak i jordbruket
NMSK:	Nærings- og miljøtiltak i skogbruket
Skogfond:	Tvungen fondsavsetning fra salg av tømmer og biobrensel (valgfritt mellom 4-40 %).
SKU:	Sektor kommunal utvikling

INNHOOLD

Forord	1
Definisjoner	2
Sammendrag	5
1.0. Innledning	7
1.1. Hvorfor landbruksplan?	7
1.1.1. Formål	8
1.1.2. Visjon for landbruket i Meråker	8
1.2. Oppbygning av planen	9
1.3. Organisering av arbeidet	9
2.0. Landbrukets bidrag i den lokale økonomien	10
2.1. Landbrukets sysselsetting i Meråker	10
2.2. Verdiskaping	10
3.0. Status for landbruket i Meråker	11
3.1. Jordbruket	11
3.1.1. Arealressurser – produksjonsgrunnlaget	11
3.1.2. Eiendommer i drift	12
3.1.3. Husdyrproduksjon – antall husdyr	12
3.1.4. Organisert beitebruk	13
3.2. Skogbruket	14
3.2.1. Sentrale trekk ved skogbruket i Meråker kommune	14
3.2.2. Nøkkeltall for skogarealet	14
3.2.3. Beskrivelse av terrengforhold	15
3.2.4. Eierforhold og eiendomsstruktur	15
3.2.5. Avvirkning, planting og ungskogpleie de siste 20 år	16
3.2.6. Skogbruket og Meråker	17
3.2.5. Vernet areal i Meråker kommune	18
3.3. Reindrift	18
4.0. Tiltak for landbruket i meråker	19
4.1. Jordbruk	19
4.1.1. Jordvern, konsesjon og arealbruk	19
4.1.2. Bruksstruktur	22
4.1.3. Matproduksjon	23
4.1.4. Velferd, rekruttering og nye produsenter	25
4.1.5. Veiledning	29
4.1.6. Bygdencæringer	32

4.1.7. Miljø	34
4.2. Skog og utmark	36
4.2.1. Skog og utmarksnæring	36
4.2.2. Kulturlandskap	40
4.2.3. Arealbruk utmark; beitebruk og friluftsliv	42
5.0. Bruk av planen	45
6.0. Vedlegg	46
6.1. Høringsinstanser	46

SAMMENDRAG

«Landbruket i Meråker skal bidra til ei levende bygd med åpent kulturlandskap, produksjon av høy kvalitet og stolte yrkesutøvere.»

Planen skal legge til rette for at kommunens landbruk kan produsere mer av det vi har forutsetninger for å produsere innenfor bærekraftige økonomiske og miljømessige rammer. Samtidig vil en landbruksplan gi en annerkjennelse på at jobben som gjøres innen landbruk er viktig for Meråker.

Landbruksplanen er utarbeidet av ei arbeidsgruppe som besto av landbrukskontoret, lederen for Meråker landbrukslag og tre aktive jordbruksprodusenter. Det ble arrangert tre idedugnader og to folkemøter.

Landbruksplanen beskriver i kapittel fire mål og tiltak. Her beskrives de ulike målene for planen og tiltakene er ført inn i tabeller med bakgrunn, formål, innhold, ansvar, framdrift og eventuelt kostnad/finansiering. Se sammendrag av tiltak under.

Jordvern, konsesjon og arealbruk:

1. Kvalitetssikre saksbehandling av jord- og konsesjonsloven, øke kunnskapsnivået til politikere.
2. Opprette ny beiteplan
3. Prioriteringskartlegging av innmarksbeitemuligheter.
4. Kartlegging av nydyrkingsmuligheter

Bruksstruktur:

5. Rasjonelle jordleieavtaler
6. Oppfølging av bo- og driveplikt.

Matproduksjon:

7. Styrke nettverksbyggingen
8. Møter mellom kommunal forvaltning og faglag
9. Stimuleringstilskudd for veterinær
10. Tilrettelegging for nye produksjoner
11. Sidestilling av landbruksnæringen i bruk av kraftfond
12. Lokal pott, lavterskeltilbud som kan benyttes til utredning av søknader o.l.

Velferd, rekruttering og nye produsenter:

13. Framsnakking av næringen
14. Ivareta en god avløyserordning
15. Bonden som arbeidsgiver og arbeidsmiljøet – Helse, miljø og sikkerhet (HMS)
16. Fokus på bondens psykiske helse
17. Fokus på brannvern
18. Opprette et statistikkgrunnlag til bruk i skole, undervisning, kurs o.l.
19. Samarbeid med skole og barnehage
20. Støtte opp om bruk som har «Åpen gård»
21. Bedre mobildekningen
22. Prosjekt – Økt rekruttering og utvikling av ammekuproduksjonen

Veiledning:

23. Tilgjengelige ressurser for det offentlige rådgivingsapparatet
24. Kjennskap til næringens rådgivingstjenester

25. Oversikt over næringens kompetansebehov
26. Innføring i regelverk for tilskudd og forvaltning
27. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)
28. Holde de sosiale kanalene oppdaterte
29. «Smørbrøddliste» for de ulike tilskuddsordningene
30. Mentorordning
31. Tilrettelegge for opplysninger rundt generasjonsskifte

Bygdenæringer:

32. Etablering og utvikling av næringsnettverk
33. Opprettholde et godt rådgivningstilbud
34. Legge til rette for areal og utbyggingsbehov
35. Etablering av møteplass med Meråker Kjøtt AS

Miljø:

36. Samarbeid med brannvesenet
37. Redusere kloakkutslipp
38. Fokus på gjødsellagring
39. Alternative fornybare energikilder

Skog og utmarksnæring:

40. Ny skogbruksplan
41. Aktivitet, samarbeid og møteplass for skogeiere, skogeierlaget og Meraker Brug i forbindelse med skogbruk
42. Tilrettelegging for alternative bruk – juletre og pyntegrønt
43. Skogsbilveier og offentlige veger
44. Økt innsats på skogkultur
45. Utmarka – næringsgrunnlag på forskjellige arenaer
46. Åpent forum

Kulturlandskap:

47. Initiativ i undervisningsopplegg
48. Opplysningskilt ved ferdselsområder
49. Informasjon, kartlegging og bekjempelse av fremmede og skadelige arter

Arealbruk utmark; beitebruk og friluftsliv:

50. Opprydding av gammel gjerdenetting og materiell i utmark
51. Gjerding langs jernbanen
52. Gjerding mot utmark
53. Avfall i utmark ved næringsvirksomhet
54. Tilrettelegging for bedre utnyttelse av utmark
55. Informasjon til friluftslivet vedrørende sanking, skadde dyr, observasjoner osv.

Landbruksplanen for Meråker kommune skal være et aktivt redskap både for kommunal saksbehandling, men også for faglag, grunneiere og andre berørte. Tiltakene skal bli fulgt opp årlig. Planen skal rulleres etter åtte år, det vil si at neste rullering blir i år 2026/2027.

1.0. INNLEDNING

Norges befolkning øker, samtidig som selvforsyningsgraden synker. Myndighetene ønsker at matproduksjonen i Norge skal øke med 20 % innen 2030 for å møte ventet befolkningsvekst. For at dette målet skal nås er det viktig at landbruket tas vare på i alle landets kommuner. Det er viktig at man sikrer ressursgrunnlagene på aktive gårder og at produktiviteten i jordbruket økes. Rekruttering og økt kompetanse innen agronomi og dyreproduksjon vil være avgjørende i framtiden.

Norsk landbruk er med sine politiske reguleringer og ressursoverføringer helt avhengig av støtte og legitimitet i befolkningen. Noe som innebærer at lokal landbrukspolitikk kontinuerlig må utvikles i tråd med statlige- og regionale føringer, befolkningens forventninger og naturens forutsetninger. En effektiv og forutsigbar primærproduksjon er avgjørende for norsk jordbruksbasert næringsmiddelindustri.

1.1. HVORFOR LANDBRUKSPLAN?

I Stortingsmelding nr. 19 «Om norsk landbruk og matvareproduksjon» (1999-2000), ble landets kommuner oppfordret til å utarbeide en lokal sektorplan for landbruket. Meråker kommune har ikke utarbeidet noen landbruksplan etter denne oppfordringen. April 2016 ble det arrangert et oppstartsmøte i regi av komite for kommunal utvikling og landbrukskontoret for å få i gang prosessen med landbruksplan for Meråker. En slik plan vil være med på å gi forutsigbarhet for en av de største næringene i bygda. Samtidig vil en landbruksplan gi en annerkjennelse på at jobben som gjøres innen landbruk er viktig for Meråker.

Stortingsmelding nr. 11 (2016-2017) «Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon», ble godkjent i statsråd 9.12.2016. Med de føringene som ligger til grunn i denne, er det minst like viktig i dag som det var i 2003 at Meråker kommune utarbeider en landbruksplan som skal gi god kunnskap om det lokale landbruket. Planen skal legge til rette for at kommunens landbruk kan produsere mer av det vi har forutsetninger for å produsere innenfor bærekraftige økonomiske og miljømessige rammer.

1.1.1. FORMÅL

Landbruksplanen skal brukes aktivt av kommunen i forhold til utbyggingssaker, plansaker og oppstart av prosjekter. I tillegg skal den fungere som et forvaltnings- og styringsverktøy for kommunen som landbruksmyndighet. For næringen skal planen være en rettesnor for lokale satsinger, tiltak og prioriteringer. Tiltaksdelen i planen skal evalueres årlig av faglagene og landbrukskontoret. Ansvar for gjennomføring av tiltakene framgår av tiltaksdelen i planen.

Landbruksplanen skal:

- Bidra til innsikt i og forståelse for landbrukets betydning
- Sikre god samhandling med lokalsamfunnet og myndigheter på lokalt og regionalt nivå
- Sette landbruket på dagsorden
- Styrke ressursgrunnlagene landbruket har og øke produktiviteten
- Heve status og omdømme for landbruk og bygdeutvikling
- Bidra til økt verdiskaping
- Gi føringer for forvaltning av økonomiske og juridiske virkemidler
- Prege landbrukspolitikken lokalt ved å synliggjøre og anvende det lokale handlingsrommet
- Sikre landbrukets medvirkning i kommunalt planarbeid
- Peke på viktige tiltak for å nå vedtatte målsettinger

1.1.2. VISJON FOR LANDBRUKET I MERÅKER

«Landbruket i Meråker skal bidra til ei levende bygd med åpent kulturlandskap, produksjon av høy kvalitet og stolte yrkesutøvere.»

I planen er det valgt ut følgende mål:

- Styrke ressursgrunnlag
- Øke produksjonen
- Vern av produksjonsarealer
- Kompetanseheving i landbruket
- Åpne kulturlandskapet
- Dialoger mellom faglagene og næringen

1.2. OPPBYGNING AV PLANEN

For å utarbeide strategier for landbruket er det nødvendig med kunnskap om landbruket og betydningen for sysselsetting, verdiskaping og kulturlandskap. Planen inneholder derfor en statusbeskrivelse av landbruksproduksjonen (kapittel to og tre). De nyeste tallene er fra 2015, og det sees tilbake på et 10 års perspektiv. Kunnskap om nasjonale, regionale og kommunale føringer for landbrukspolitikken samt kunnskap om juridiske rammebetingelser og økonomiske virkemidler, har vært nødvendig bakgrunnskunnskap for utarbeidelse denne planen.

Landbruksplanen beskriver i kapittel fire mål og tiltak. Her beskrives de ulike målene for planen og tiltakene er ført inn i tabeller med bakgrunn, formål, innhold, ansvar, framdrift og eventuelt kostnad/finansiering.

1.3. ORGANISERING AV ARBEIDET

Landbruksplanen er utarbeidet av ei arbeidsgruppe som besto av landbrukskontoret, lederen for Meråker landbrukslag og tre aktive jordbruksprodusenter. Det ble arrangert tre idedugnader, hvor relevante faglag/organisasjoner var inviterte sammen med arbeidsgruppen for landbruksplanen. Temaene for idedugnadene var; **1. Tradisjonell jordbruksproduksjon, tilleggsnæringer, bruksstruktur, arealbruk (innmark), rekruttering. 2. Skog- og utmarksnæring, kulturlandskap, arealbruk (utmark), beitebruk og friluftsliv. 3.**

Velferdsordninger, veiledning og jord- og konsesjonslov – Forvaltning.

Oppmøte på idedugnadene varierte fra 10-20 stk. Idedugnadene hadde som oppgave å komme fram med forslag til tiltak på de aktuelle temaene. Disse skulle videre bli tatt opp i folkemøter. Det ble arrangert to åpne folkemøter, hvor alle interesserte var velkommen. Det første folkemøtet tok for seg temaet fra idédugnad nr. 1 og det siste folkemøtet tok for seg temaene fra idédugnad nr.2 og nr. 3.

På folkemøtet ble man delt opp i grupper, hvor gruppene skulle diskutere tiltakene som var foreslått, og eventuelt endre/fjerne/legge til tiltak. Dette ble så tatt opp i plenum, og man ble enig om en tiltaksplan for hvert tema. Oppmøte på folkemøtene ble på ca. 30 personer på hvert møte.

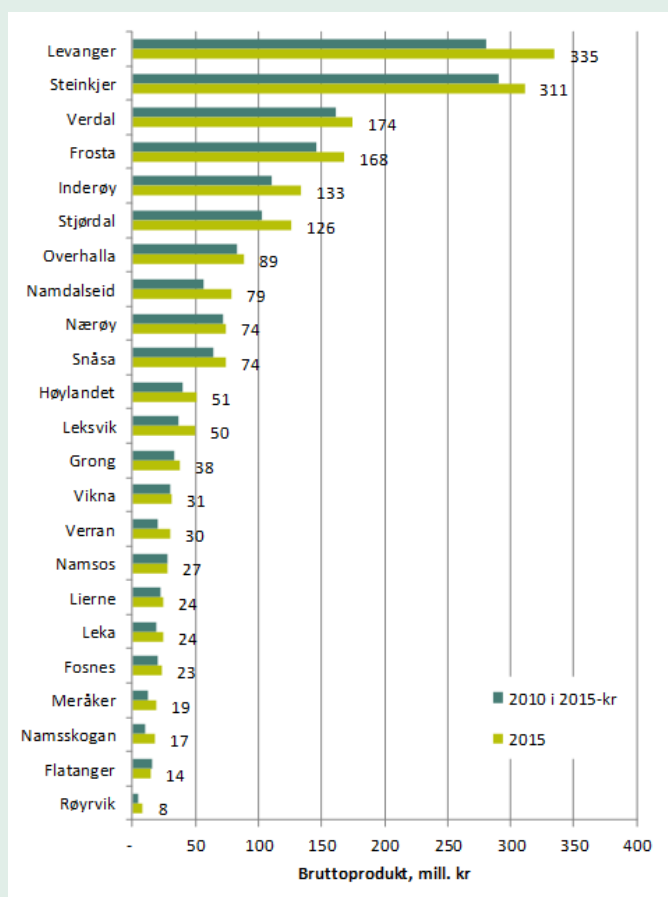
2.0. LANDBRUKETS BIDRAG I DEN LOKALE ØKONOMIEN

2.1. LANDBRUKETS SYSSELSETTING I MERÅKER

I følge rapporten fra NIBIO, Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk (2017) var sysselsettingen i jordbruket i Meråker i 2015 på 41 årsverk. Andel av sysselsatte i all landbruksbasert virksomhet ligger på 24 % av de totalt sysselsatte i kommunen. Dette tilsvarer 228 sysselsatte i landbruksrelatert næring (NIBIO, 2017).

2.2. VERDISKAPING

Det er brukt Norsk Institutt for Bioøkonomi, NIBIO, sin rapport «Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk» for å si noe om verdiskapingen i jordbruket i Meråker. Her beregnes verdiskaping som bruttoprodukt inkludert tilskudd. Det produktet som skapes er betaling for arbeidsinnsats, forrentning av investert kapital og kapitalslit (avskrivninger). Verdiskapingen fra jordbruket i Meråker var 19 millioner kroner i 2015. I figuren under sammenlignes verdiskapingen i kommunene i Nord-Trøndelag. Sau- og ammekuproduksjon har samla størst betydning for verdiskapingen i jordbruket i Meråker.

Figur 1 Verdiskaping (bruttoprodukt) i kommuner i Nord-Trøndelag, 2010 (i 2015-kr) og 2015. Tall utenfor søylene viser bruttoprodukt for 2015. Kilde: NIBIOs rapport: Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk (2017).

Meråker kommune er ingen stor landbrukskommune, sett i sammenligning med flere kommuner i Nord-Trøndelag. Men landbruket har blitt en viktig arbeidsplass og verdiskaping i kommunen etter at gruvedriftene ble lagt ned, noe andelen av sysselsatte i næringen viser.

3.0. STATUS FOR LANDBRUKET I MERÅKER

3.1. JORDBRUKET

3.1.1. AREALRESSURSER – PRODUKSJONSGRUNNLAGET

I det etterfølgende gis det en kortfattet oversikt over utviklingstrekk for jordbruket i Meråker kommune 2006-2015.

Jordbruksdrifta i Meråker er hovedsakelig basert på fôrproduksjon til kjøttproduksjon på storfe og sau. I tillegg til dette er det noen bruk med melkeproduksjon, korn og potet.

Tabell 1 Viser utvikling og statusen på bruken av jordbruksarealene i en tiårsperiode.

Bruken av jordbruksarealene (daa)	2006	2011	2015
Grovfôr	9080	9150	8961
Korn	1128	942	816
Potet	167	153	169
Sum jordbruksareal	10375	10245	9946
Jordbruksareal ute av drift	7	45	134

I perioden mellom 2006-2015 har jordbruksarealet blitt redusert med ca. 4 % (Tabell 1) i kommunen. Kornarealene er veksten med størst nedgang.

3.1.2. EIENDOMMER I DRIFT

Med eiendommer i drift menes foretak som drives selvstendig og som søker produksjonstilskudd.

Tabell 2 Viser utvikling og statusen på antall foretak i de ulike produksjonene over en tiårsperiode. Tall fra august de gjeldende år.

Foretak, produksjoner (antall)	2006	2011	2015
Foretak som søker produksjonstilskudd	53	46	43
Antall foretak med melkekyr	9	3	2
Antall foretak med spesialisert kjøttproduksjon	9	9	9
Antall foretak med sau	24	19	20
Antall foretak med korn	10	7	6
Antall foretak med potet	4	2	2
Antall foretak med hest som næring	1	1	1
Antall foretak med kyllingproduksjon	1	1	0
Antall foretak med økologisk drift	0	1	1

Siden 2006 har antall foretak som søker produksjonstilskudd gått ned med 10 stk (Tabell 2). Dette skyldes eldre bruk, men også at fire av de som drev med melkeproduksjon nå er inne i en samdrift. Fallet i antall foretak med melkekyr kan dermed forklares med enkeltstående bruk som slo seg sammen til en samdrift. Antall foretak med spesialisert kjøttproduksjon har holdt seg stabilt. Det er en liten reduksjon i resterende produksjoner.

Det er et nasjonalt mål at 15 % av dyrkajorda skal være drevet økologisk innen 2020. Dette målet vil det bli vanskelig å nå i Meråker hvor interessen for å drive økologisk må sies å være svært liten.

3.1.3. HUSDYRPRODUKSJON – ANTALL HUSDYR

Tabell 3 Viser utvikling og status på antall dyr over en tiårsperiode. Tall fra august de gjeldende år, samt januar for kyllingproduksjonen.

Dyreslag	2006	2011	2015
Melkekyr	152	91	87
Ammekyr	114	145	180
Andre storfe	520	495	528
Hester	55	55	81
Sau (vinterfôra, voksne over 1 år)	1900	1618	1976

Antall melkekyr har gått betraktelig ned siden 2006 (Tabell 3). Samtidig som antall ammekyr/andre storfe har økt, noe som er en positiv trend. Hest i næring har hatt en økning. Vinterfôra sau hadde en periode en nedgang, men de siste årene har produksjonen økt igjen, og man hadde flere vinterfôra sau i Meråker i 2015 enn 2006.

Tabell 4 Viser utvikling og status på melkekvote i Meråker fra 2008-2015.

Melkekvote	2008	2011	2015
Disponibel melkekvote i kommunen	670029	696704	675715

Melkekvoten i Meråker har holdt seg forholdsvis stabil de siste årene (Tabell 4). I 2016 er det to hentepunkt for melkebilan.

3.1.4. ORGANISERT BEITEBRUK

I Meråker er det et beitelag, Meråker Beitelag SA, som omfatter både sau og storfe. Laget skal bidra til å legge forholdene til rette for best mulig utnyttning av beite i utmark. Hensikten er å redusere tap av dyr på utmarksbeite gjennom organisert tilsyn, organisert sankning og andre målrettede fellestiltak i beiteområdene. Det gis tilskudd etter søknad til drift av beitelag gjennom regionalt miljøprogram. Det er Fylkesmannen som administrerer ordningen.

Tabell 5 Viser utvikling og status på antall småfe sluppet og tapt på utmarksbeite over en tiårsperiode.

	2006	2011	2015
Sau og lam sluppet på beite	4584	4031	4772
Antall dyr tapt	700	219	427
Tapsprosent	15,27	5,43	8,95

Meråker er tidvis plaget av en del rovdyrangrep, noe tallene for 2006 er et tydelig bevis på (Tabell 5). Året 2006 er året med størst tapsprosent siden 1984, da man begynte å føre statistikk. Dette året ble det arrangert tidlig nedsanking. Ellers varierer tapsprosenten fra år til år, men har de siste årene (med noen unntak) vært forholdsvis stabile. Meråker kommune ligger i et område hvor det er vedtatt at det ikke skal være stedbunden bjørn eller ulv. Det er viktig at ansvarlig myndighet gjør en god jobb i det å forvalte rovdyrbestanden i området. Dette har stor betydning for om det fortsatt skal beite sau i utmarksområdene.

3.2. SKOGBRUKET

3.2.1. SENTRALE TREKK VED SKOGBRUKET I MERÅKER KOMMUNE

Skogbruket i Meråker er formet av eiendomsstruktur, og tidligere gruvedrift. Størparten av det produktive skogarealet (over 80 %) er drevet i nåværende form i over 100 år av ett selskap. Skogen i Meråker er drevet aktivt, og det er mye kulturskog som snart vil være hogstmoden. Vernskoggrensa i kommunen varierer fra 400 moh i noen områder til 500 moh i andre deler av kommunen. Skoggrensa i kommunen varierer fra 400 -600 moh. Det er for det meste granskog som danner skoggrensa opp mot fjellet.

3.2.2. NØKKELTALL FOR SKOGAREALET

Høyde over havet i Meråker varierer fra 80 m o.h. til over 1 400 m o.h. Meråker har en gjennomsnittlig nedbørsmengde pr år på 1080 mm, og gjennomsnittstemperaturen for året ligger på 4 grader.

Figur 2 viser arealet av Meråker kommune er 1273 km². Figuren gir en grov oversikt på arealfordelingen.

Det produktive skogarealet i Meråker er på ca. 190 000 dekar, med en stående kubikkmasse på ca. 1 mil kubikkmeter, og en årlig tilvekst som antas å være 30-45 000 kubikkmeter. Tilveksten varierer fra ulike planer. Siste fullstendige takst av skogarealene i Meråker er fra 1991.

Tabell 6 Viser skogareal fordelt på bonitet og treslag i Meråker. Kilde: AR5

Produktivt skogareal		Treslag ¹⁾						
Totalt	(daa)	Bonitetsfordeling				(daa)		
(daa)		S	H	M	L	Bar	Blanding	Lauv
1273020	194905	0	33167	92339	69399	216831	31013	14936
		0 %	17 %	47 %	36 %	82 %	12 %	6 %

1) Omfatter produktiv og uproduktiv skog

3.2.3. BESKRIVELSE AV TERRENGFORHOLD

Sure bergarter dominerer vest i kommunen, mens rikere bergarter som fyllitt og grønnstein forekommer i øst. Store arealer i de høyereliggende deler av kommunen består av til dels utilgjengelige utmarksarealer uten veiforbindelse. Store deler av de skogkledte liene, spesielt i vestre del av kommunen har en hellingsprosent på over 40 %.

Kommunen deles i en sørdel og norddel av både Tevla/Stjørdalselva, E14 og jernbanen. Disse går forholdsvis parallelt fra kommunegrense i vest til riksgrensa i øst.

Meråker kommune er en kraftproduserende kommune. Hovedlinja ned mot Stjørdal (Eidumlinja) går fra Grønberg og ut til kommunegrensa i vest. Videre er det flere forsyningslinjer. Elver, E14, jernbane og høyspentlinjer vil gi driftstekniske utfordringer med tanke på transport.

3.2.4. EIERFORHOLD OG EIENDOMSSTRUKTUR.

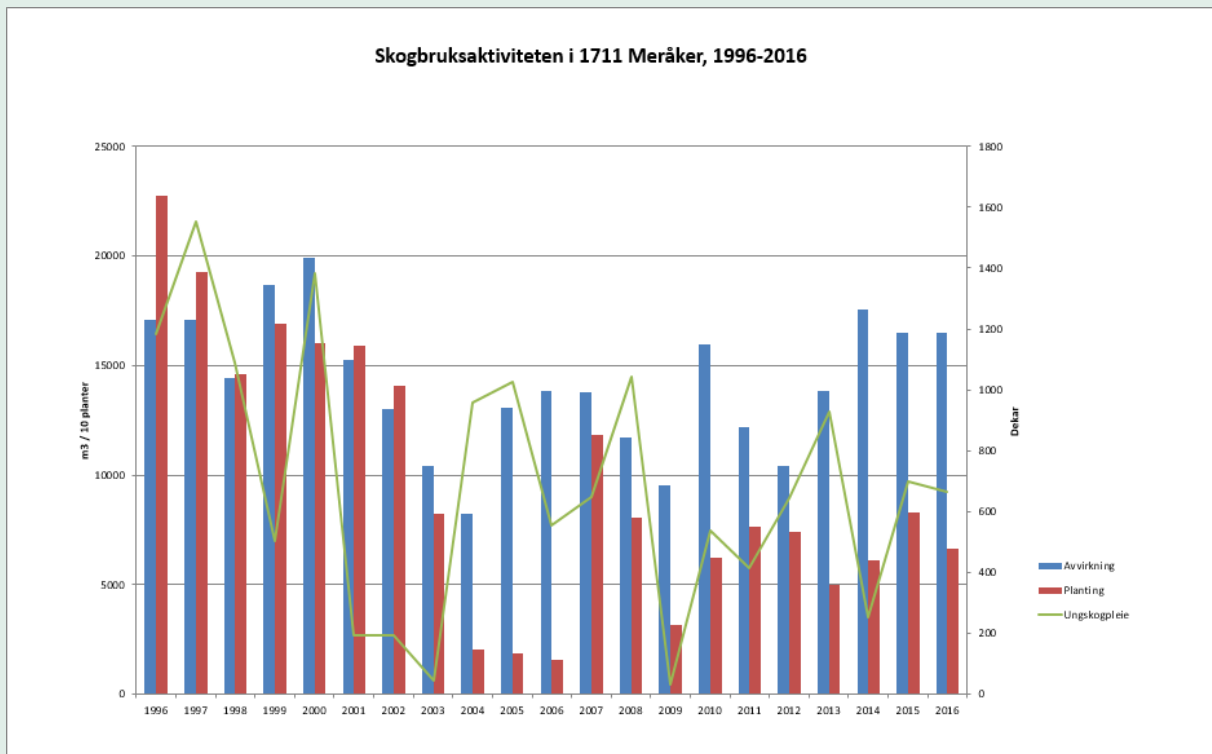
Eierforhold og eiendomsstruktur i Meråker kommune er spesiell sammenlignet med andre kommuner i landet. Den domineres av AS Meraker Brug som forvalter ca. 83 % av det produktive skogarealet. Videre er det i Meråker 5 sameier, og 3 andre «firmaskoger» som har til sammen 8 % av det produktive skogarealet. Underkant av 10 % av det produktive skogarealet i kommunen er privatskog/gårdskog, med en gjennomsnittlig eiendomsstørrelse på 140 daa. Denne eiendomsstrukturen tilsier at inntekter fra egen skog vil ha betydning for få personer/familier i Meråker kommune.

Tabell 7 viser eierstruktur i Meråker kommune (landbruksregisteret), tall fra takst i 1991

Type skog	Antall skogeiere	Produktivt skogareal (dekar)	Gjennomsnittlig eiendomsstørrelse produktivt skogareal
Privatskog	121	17 000	140
Firmaskog	4	165 000	41 250
Sameier	5	10 000	2 000
Sum	127	192 000	

3.2.5. AVVIRKNING, PLANTING OG UNGSKOGPLEIE DE SISTE 20 ÅR

Figur 3 Viser skogbruksaktiviteten i Meråker kommune fra 1996 – 2016, fordelt på avvirkning, planting og ungskogpleie.

Avvirkningen i Meråker kommune ligger stort sett rundt 15 000 m³/år. Fram til 2003 fulgte avvirkning og planting hverandre. Fra 2003 og framover ser det ut til at det er satt ut lite planter i forhold til avvirkning, hvis all avvirkning har skjedd gjennom sluttavvirkning og på arealer som skal forynges.

Forklaring lavt planteantall i forhold til avvirkningsnivået kan være:

- Omdisponering av areal (vei, byggefelt, beite)
- Tynning
- Planting som ikke er registrert i Skogfondssystemet
- Ikke utført planting

For ungskogpleie varierer antall dekar mye mellom hvert år. Den lave aktiviteten i starten av 2000 tallet kan tilskrives Sponheim- effekten, men bølgedalene utover har mer usikker bakgrunn. Med avvirkningsnivået vi har i Meråker bør arealet være rundt 1 000 dekar/år.

Skogsbilveger er viktig for skogbruket. Fra 2012 – 2015 ble det godkjent 4170 meter ferdigbygd skogsbilveg.

3.2.6. SKOGBRUKET OG MERÅKER

At skogen drives aktivt og konkurransedyktig er viktig for bosetting, sysselsetting og næringsutvikling i Trøndelag. Hogstvolumet fra Trønderske skoger ble redusert i starten av 2000 tallet, fram til for 2-3 år siden. Midt-Norge har hele næringskjeden for skogbruket. Dette er spesielt i forhold til andre regioner i Norge. Skal dette opprettholdes avhenger det av et aktivt skogbruk som benytter tilgjengelige skogressurser. De siste årene har det vært satset på økt avvirkning i Trøndelag, noe som har gitt resultater. Viktige satsningstiltak har vært kunnskapsutveksling, økt veiledning, veibygging, driftsmetodikk, infrastruktur.

Meråker kommune er ingen stor skogkommune, hverken på areal eller volum. Men det er allikevel viktig at de skogressursene som finnes benyttes og følges opp på en optimal måte. Tommelfingerregel for verdiøkning innenfor skogbruket er 10 gangen. En verdi for skogeier på kr 1 000, vil gi 10 000 for resten av verdikjeden i området.

Det skal satses på skogen som et av klimatiltakene. Det oppfordres til å plante tettere, plante på nye arealer (det skal ikke plantes på arealer som innehar andre klassifiserte naturverdier som f.eks. slåttemark, naturbeite, eller verneområder). Det satses på gjødsling av hogstklasse IV, med minimum bindingstid på 10 år. Gran er et treslag som binder mye CO₂.

Det er viktig med ny skogtakst i Meråker. Selv om noe ble re-taksert i 2004, består mye av tallmateriale for dagens skogbehandling fra 1991. Skal vi framover drive et aktivt skogbruk basert på kunnskap, kunne gi riktig veiledning og verddivurdering, er skogbruket avhengig av gode skogdata.

Kommunen bør oppfordres til at kommunale nybygg i hovedsak består av trevirke.

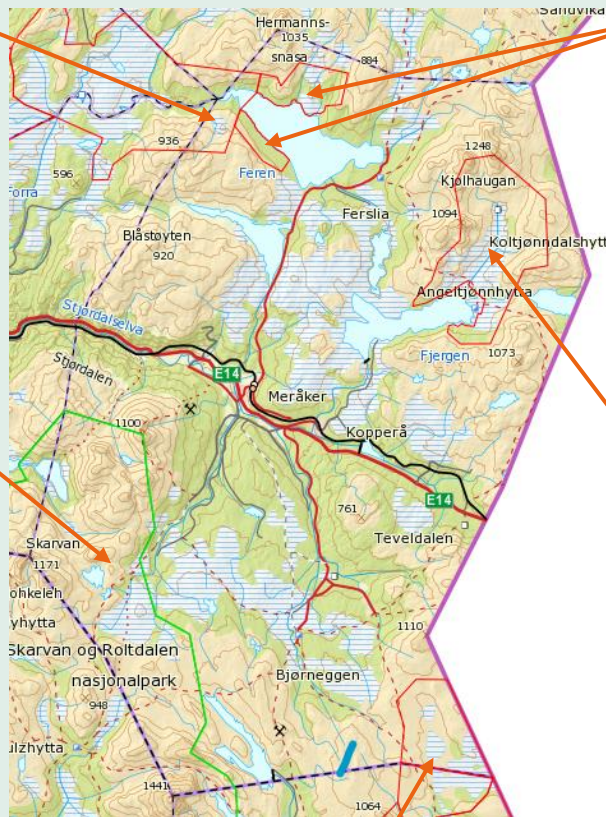

3.2.5. VERNET AREAL I MERÅKER KOMMUNE

I Meråker er det fire naturreservater og en nasjonalpark, som dekker ca. 20 % av arealet i Meråker kommune.

Øvre Forra naturreservat ligger i kommunene Meråker, Stjørdal, Levanger og Verdal. Decker et areal på ca. 11 000 dekar i Meråker. Verneformålet er å bevare et stort og særpreget myrlandskap.

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark ligger i Meråker, Stjørdal, Tydal og Selbu kommune. Verneformål er urørt fjell- og skogområde, som er typisk for regionen. Decker et areal på 141 500 dekar i Meråker.

Feren naturreservat ligger i sin helhet i Meråker kommune og dekker 18 046 dekar. Verneformålet er å sikre et variert område med naturskog.

Koltjønndalen naturreservat ligger i sin helhet i Meråker kommune og dekker 56 568 dekar. Verneformålet er å bevare et tilnærmet urørt skogsområde med naturskog.

Rangeldalen naturreservat ligger i sin helhet i Meråker kommune og dekker 26 000 dekar. Verneformålet er Fjellmyrlandskap, rikmyr, palsmyr.

3.3. REINDRIFT

Følgende reinbeitedistrikter har tilknytning til Meråker: Essand (Saanti Sijte) og Feren (Gaske Laante Sijte). Stjørdalselva/E14 er skille mellom disse to reinbeitedistriktene, hvor Essand har beite sør for skille og Feren nord for skille.

Essand har tilhørighet i kommunene Meråker, Stjørdal, Selbu og Tydal. Feren har tilhørighet i Stjørdal, Verdal, Meråker og Levanger kommune. For ytterligere informasjon se reinbeitedistriktenes egne distriktsplaner;

[Distriktsplan for Feren.](#)

[Distriktsplan for Essand.](#)

Videre i planen er reindriften medregnet i utmarksnæring.

4.0. TILTAK FOR LANDBRUKET I MERÅKER

I påfølgende tabeller er det listet opp en rekke tiltak som skal utføres gjennom årene landbruksplanen gjelder. Tiltakene er delt opp i ulike tema, og noen tiltak må man se i sammenheng med andre. Det er oppført kostnad/finansiering i alle tabellene, men ikke alle tiltak krever finansiering, og noen tiltak må man se nærmere på, før man kan fastsette en kostnad/finansiering.

4.1. JORDBRUK

Første del av tiltaksplanen tar for seg det som går under jordbruk; jordvern, konsesjon, arealbruk, bruksstruktur, matproduksjon, velferd, rekruttering, veiledning, bygdenæring og miljø.

4.1.1. JORDVERN, KONSESJON OG AREALBRUK

Dyrka og dyrkbar jord er en ikkefornybar ressurs, som gjennom jordloven har et sterkt vern. Det er viktig å verne om dyrkajorda fordi matproduksjon lokalt og globalt er viktig. Norge er i dag lite selvforsynt med egenproduserte matvarer.

Det skal være en bevisst styring av arealbruken gjennom arealplanlegging og saksbehandling for å ivareta kulturlandskap, naturverdier og næringsgrunnlaget i kommunen på en god måte. Målet er å opprettholde de arealene man har og sørge for at driveplikten blir fulgt. Beitemark på innmark skal skjøttes og vedlikeholdes på en god måte. Det er et mål å beholde den dyrka marka man har, og fokusere på å styrke ressursgrunnlaget på aktive bruk. Fast bosetting skal prioriteres og det skal være fastboende på flest mulig gårdsbruk.

4.1.1.1. TILTAK

1. Kvalitetssikre saksbehandling av jord- og konsesjonsloven, øke kunnskapsnivået til politikere.

Bakgrunn	Jord- og konsesjonsloven har nasjonale føringer som skal følges, men det er rom for tolkninger. Viktig at man sørger for god saksbehandling i slike saker. Politikere i Meråker har generelt for lite kunnskap om hva jordvernet og konsesjonsloven betyr for lokalsamfunnet, nasjonalt og internasjonalt i forbindelse med f.eks. planprosesser.
Formål	Gi riktig informasjon og kunnskap om jordvern hensynene i planprosesser. Gi god informasjon om konsesjonslovens betydning.
Innhold	- Forutsigbarhet innen arealbruken, og hovedregelen er at landbruksjord ikke skal benyttes til utbygging – spesielt skal man være restriktive i tillatelse om bygging av bolig-, fritid- og næringsvirksomhet på landbruksjord - Utrede areal som kan være aktuelle for mottak av matjord fra nedbyggingsareal - Ved konsesjons- og fradelingsbehandling skal man styrke aktive bruks ressursgrunnlag - Fast bosetting skal prioriteres, og fastboende på flest mulig gårdsbruk - Likebehandling i jordlovsbehandlinger - Faglag/rettighetshavere tas med på råd i oppstarten av saker som i særlig grad gjelder jordbruk både etter jordloven og plan- og bygningsloven.
Ansvar	Kommunestyret og administrasjonen
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

2. Beiteplan

Bakgrunn	Mangel på revidering og godkjenning av gammel beiteplan i Meråker. Må opprettes ny plan.
Formål	Skal være et aktivt redskap i forvaltningen av beiteressursene.
Innhold	
Ansvar	Beitelaget
Framdrift	Rulleres hvert 4. år sammen med annet planverk, utarbeidelse fra og med 2018.
Kostnad/finansiering	Beitelaget søker offentlige midler; kommunen/fylkesmannen Antatt kostnad for Meråker kommune: 30 000-50 000 kr

3. Prioriteringskartlegging av innmarksbeitemuligheter.

Bakgrunn	Mye gammel kulturmark har grodd igjen, og flere steder står i fare for å gro igjen. I enkelte tilfeller for områder som ikke innehar viktige naturverdier vil det egne seg bedre til planting av skog, enn som de oppstår i dag, som orekjerr.
Formål	Skjøtte innmarksareal som har for lavt beitetrykk. Gi bedre utnyttelse av ressursgrunnlaget både til beiting og skogbruk. Rydde og gjerde inn gammel kulturmark til beiteutnyttelse. Forhindre at landbruksjord går tapt grunnet vanskelige forhold.
Innhold	- Kartlegge områdene - Hente inn kunnskap og råd om arealene slik at de kan bli benyttet til det de er mest egnet til - Stimulering ved å informere produsenter om tilskuddsordninger på området - Bør prioriteres i tilskuddssammenheng - Søke ny teknologi
Ansvar	Grunneier og landbrukskontor
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	SMIL, skogfond, NMSK

4. Nydyrking

Bakgrunn	Meråker har områder som kan være egnet til nydyrking, og det er et nasjonalt mål å øke matproduksjon. Nydyrking er et mål mot økt matproduksjon.
Formål	Kartlegge dyrkingsmuligheter i kommunen, som er lett tilgjengelig.
Innhold	
Ansvar	Produsentene
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

4.1.2. BRUKSSTRUKTUR

Store avstander og mye leieforhold kan være en utfordring for miljø, økonomi og tidsbruk. Det skal være en målsetting å få til gode rasjonelle løsninger ved jordleieavtaler og teigskifter, dermed redusere kjøring, tidsbruk og driftskostnader. Trafikksikkerheten vil påvirkes positivt ved rasjonelle leieavtaler. Noen områder kan være vanskelig å drive rasjonelt, og det er viktig å finne gode løsninger omkring slike areal.

4.1.2.1. TILTAK

5. Jordleieavtaler

Bakgrunn	Flere produsenter opplever å ha lange distanser mellom leiejord, dette er ikke en rasjonell løsning.
Formål	Inngå avtaler som er rasjonelle, jf. jordlovens § 8 2. ledd og først og fremst med eiendommer som ligger tilknyttet eller i nærhet av sin driftsenhet. Det bør oppfordres til å få med beiteretten i jordleieavtalene.
Innhold	
Ansvar	Produsentene, SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

6. Oppfølging av bo- og driveplikt.

Bakgrunn	I noen tilfeller kan det være noen som ikke følger opp bo- og driveplikten sin. All jordbruksjord er det driveplikt på, jf. Jordlovens § 8. Viktig med gode rutiner på hvordan dette skal følges opp.
Formål	Utarbeide rutiner for oppfølging av brudd på bo- og driveplikten.
Innhold	- Bruke tilgjengelige kilder til å avdekke brudd på bo- og driveplikt - Oppfølging av brudd etter gjeldene retningslinjer - Skape gode rutiner for slik oppfølging
Ansvar	Sektor kommunal utvikling
Framdrift	Rutiner på plass innen 2018, kontinuerlig oppfølging
Kostnad/finansiering	

4.1.3. MATPRODUKSJON

Det er en nasjonal målsetting om 20 % økt matproduksjon innen 2030. Meråker kommune bør kunne øke matproduksjonen i tråd med nasjonal målsetning. Kommunen har mye potensiale i utmark til matproduksjon, men mye av innmarka utnyttes i dag til sitt fulle.

Målet for Meråker må være å øke produksjonen innen melke-, storfekjøtt-, saue-, potet- og kornproduksjon i samsvar med nasjonale målsettinger. Landbruksproduksjonen er mye markedsstyrt, og Meråker vil forholde seg til dette. Samtidig skal man legge til rette for nye produksjoner.

4.1.3.1. TILTAK

7. Styrke nettverksbyggingen

Bakgrunn	Fjellandbruksprosjektet fra 2013-2018 har vist seg å ha god effekt blant produsentene, og synliggjør viktigheten av et godt nettverk.
Formål	Det er viktig med et godt nettverk for å styrke det gode produksjonsmiljøet i kommunen
Innhold	- Opprettholde møteplass for nettverksbygging
Ansvar	Landbrukskontoret og aktuelle faglag
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	Prosjektfinansieres

8. Møter mellom kommunal forvaltning og faglag

Bakgrunn	Viktig med god kommunikasjon mellom kommunal landbruksforvaltning og faglagene, slik at man ser at landbruksplanen blir fulgt og at man legger til rette for møteplassene i punkt 1.1.
Formål	Skape god kommunikasjon mellom kommunen og faglag og sørge for at man bruker landbruksplanen
Innhold	- To årlige møter mellom kommunal landbruksforvaltning og faglagene
Ansvar	SKU og faglagene
Framdrift	To møter årlig, mars og oktober
Kostnad/finansiering	Kommunalt budsjett, møtebevertning

9. Stimuleringstilskudd for veterinær

Bakgrunn	Fylkesmannen tildeler årlig et stimuleringstilskudd for veterinær i kommuner med reduserte veterinærtjenester. Midler blir tildelt etter søknad fra kommunen.
Formål	Sørge for årlig stimuleringstilskudd for veterinæren i Meråker kommune
Innhold	- Søke om tilskudd til fylkesmannen så lenge ordningen eksisterer
Ansvar	SKU
Framdrift	Årlig
Kostnad/finansiering	

10. Tilrettelegging for nye produksjoner

Bakgrunn	Meråker har hovedsakelig produksjoner innen sau- og storfehold, melkeproduksjon og noe korn og potet. Det er rom for at flere produksjoner kan etablere seg.
Formål	Tilrettelegge for at nye produksjoner kan etablere seg i Meråker.
Innhold	- Tilrettelegging for produksjoner innen bær, grønnsaker, økologisk og annet dyrehold når dette blir etterspurt - Informasjon om kurs og fagmøter legges ut på nett
Ansvar	Produsent og faglag med bistand fra SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

11. Sidestilling av landbruksnæringen

Bakgrunn	Kraftfondet kan benyttes til mange ulike prosjekter, tiltak o.l. Landbruket i kommunen har i flere år ikke vært prioritert.
Formål	Sidestille landbruksnæringen med andre næringer i bruk av midler fra kraftfondet. Landbruket melder seg på med prosjekter/tiltak/tilskudd til kraftfondet.
Innhold	
Ansvar	Produsenter og faglag
Framdrift	
Kostnad/finansiering	

12. Lokal pott

Bakgrunn	Det er en fordel å søke hjelp i forbindelse med større prosjekter og tilskuddsordninger i forbindelse med disse. Flere kan ha nytte av en lokal pott som kan benyttes til utredning av søknader o.l.
Formål	Få flere til å søke om midler til f.eks. Innovasjon Norge. Gi dem en lav terskel for å søke. Benytte lokal pott til utredning av produksjon på eksisterende bruk.
Innhold	- Lavterskeltilbud
Ansvar	Meråker kommune
Framdrift	Retningslinjer utarbeides innen 1.7.18. Framdriften styres videre av retningslinjene.
Kostnad/finansiering	Se punkt i.

- i. Lokal pott: 250 000 kr, maks 50 000 pr. søknad. Utarbeides retningslinjer lokalt, faglag og landbruksforvaltningen.

4.1.4. VELFERD, REKRUTTERING OG NYE PRODUSENTER

Landbruksnæringen nasjonalt sliter med rekrutteringen, og da spesielt innen husdyrproduksjon. Forklaringen er ofte dårlig lønnsomhet og lite fritid. I Meråker har det kommet til flere yngre produsenter de siste årene. Målet er å øke antallet aktive brukere. Det er også viktig med gode velferdsordninger, både for å kunne rekruttere, men også ta vare på de produsentene man har.

4.1.4.1. TILTAK

13. Framsnakking av næringen

Bakgrunn	Landbruksnæringen må tåle mye negativt gjennom diverse kanaler, men det positive kommer sjeldent frem. Man er avhengig av et godt omdømme av næringen dersom man ønsker rekruttering.
Formål	Sørge for rekruttering til landbruksnæringen og sette fokus på yrkes stolthet. Inkludere ungdommen og nye produsenter.
Innhold	- Ha positive holdninger og framsnakke næringen - Skape godt miljø - Sette fokus på yrkes stolthet gjennom fagsamlinger, kunnskapsløft og informasjon.
Ansvar	Alle i næringen
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

14. Avløyserordningen

Bakgrunn	Avløyserordningen gir produsentene mulighet til å ta ut ferie og fritid, samt at det gir en trygghet ved sykdom. Det er viktig at denne ordningen er god og ivaretas.
Formål	Ivareta den gode avløyserordningen, øke fokus på anskaffelse av ferie-/fritidsavløsere og sykeavløsere. Bedre vilkår for de som ønsker å være helårsavløsere.
Innhold	- Kommunen skal tilrettelegge for lokale kurs - Engasjere 10. klassinger og elever på videregående - Forutsigbarhet for de som ønsker helårsstillinger - Samarbeide med andre næringsaktører i Meråker - Landbruket i Meråker må bli mer aktive i avløserlaget - For medlemmer i avløserlaget; minimum to årlige møter med lokal representant fra Landbrukstjenester Midt-Trøndelag - Utforske om det finnes gode nettbaserte løsninger
Ansvar	Landbrukstjenester Midt-Trøndelag, medlemmer, SKU og skolene
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

15. Bonden som arbeidsgiver og arbeidsmiljøet – Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Bakgrunn	Bonden som arbeidsgiver har et stort ansvarsområde.
Formål	Et godt arbeidsmiljø på gården, gode avtaler og fokus på helse, miljø og sikkerhet
Innhold	- Gjøre landbruket interessant for de som jobber på gården. - Gode arbeidsavtaler - Lønn som speiler arbeidsoppgaver - Gi avløser ansvarsfølelse, ved å ta de med på råd på det som angår driften. - Ha fokus på HMS
Ansvar	Produsentene
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

16. Fokus på bondens psykiske helse

Bakgrunn	En produsent kan bli utsatt for flere psykiske påkjenninger i løpet av arbeidslivet (rovdyrtap, brann, arbeidsulykke). Det er viktig at slikt ikke blir tabubelagt, men at man kan snakke med hverandre, bry seg.
Formål	Finne rom for å snakke sammen, ta vare på hverandre og bry seg. Hjelp en kollega som har behov.
Innhold	- Ny sosial arena, som forebyggende for psykisk helse. Forpliktende å arrangere. - Ta grep og hjelp en kollega som har behov - Psykisk helse er ikke tabu
Ansvar	Landbrukslaget tar initiativ til «oppstart».
Framdrift	Tas opp som et av temaene på møte i fjellandbruksprosjektet i 2018. Videre framdrift diskuteres der.
Kostnad/finansiering	

17. Brannvern

Bakgrunn	Ønskelig med økt fokus på varsling og beredskap ved ulykker/brann.
Formål	Forhindre for store tap i ulykker/branner, og øke brannvernet.
Innhold	- Praktiske øvelser (evakuering av dyr, f.eks) - Teoretiske øvelser
Ansvar	SKU – brannsjef, i samarbeid med produsentene
Framdrift	Årlig øvelse
Kostnad/finansiering	

18. Statistikkgrunnlag

Bakgrunn	Under skole, undervisning, kurs o.l. mangler det ofte tall og statistikk som synliggjør landbruksnæringen. Dette kan være et viktig virkemiddel for blant annet rekruttering.
Formål	Opprette statistikk som synliggjør landbruksnæringen i ulike settinger
Innhold	- Opprette statistikk - Få informasjonen ut i skole, undervisning, kurs o.l.
Ansvar	SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

19. Samarbeid mellom landbruksnæringen (jord og skog) og skolene/barnehage

Bakgrunn	Det er viktig at barn lærer tidlig hvilke ressurser vi har rundt oss, og hva disse kan benyttes til. Landbruksnæringen kan ofte bli glemte i undervisningssammenheng.
Formål	Legge til rette for samarbeid med skole og barnehage
Innhold	- Få næringen inn i undervisningen - Opparbeide en natur/skogsti - Gi ungdommer tilbud om kurs o.l. som kan benyttes i f.eks. sommerjobb - Informasjon/kurs om Meråker kommune for videregående elever som kommer til kommunen
Ansvar	Skolene, barnehagene og næringen
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

20. Åpen gård

Bakgrunn	Enkelte gårder egner seg godt til dager med «Åpen gård», et tiltak som er viktig for rekrutteringen og synliggjøring av næringen.
Formål	Støtte opp om bruk som har «Åpen gård».
Innhold	- Hjelp til med annonsering o.l. i forbindelse med «Åpen gård» dag.
Ansvar	Næringen
Framdrift	Kontinuerlig ved dager med «Åpen gård».
Kostnad/finansiering	Tilskudd fra Bondelaget/sponsing

21. Mobildekning

Bakgrunn	Enkelte steder er det dårlig mobildekning.
Formål	Lette arbeidet og bedre sikkerheten for skog- og husdyrbrukerne, samt bedre samfunnsikkerhet og beredskap.
Innhold	- Identifisere områder med dårligst dekning - Dialog med teleaktører
Ansvar	Telenor/Telia – produsentene/kommunen som pådriver
Framdrift	Kontinuerlig, søke mer informasjon i 2018
Kostnad/finansiering	

22. Prosjekt – Økt rekruttering og utvikling av ammekuproduksjonen

Bakgrunn	Det er mangel på storfekjøtt i landet, og Meråker har et stort ressursgrunnlag som kan hjelpe til med rekruttering og utvikling av ammekuproduksjonen.
Formål	Øke rekrutteringen og utviklingen av ammekuproduksjonen
Innhold	- Prosjekt
Ansvar	SKU og faglag
Framdrift	Oppstart i 2019, 2-årig prosjekt.
Kostnad/finansiering	Søke kraftfondet for å opparbeide prosjektplan.

4.1.5. VEILEDNING

Det er mange forskjellige ordninger innenfor jordbruksnæringen, og det er vanskelig å ha en oversikt over alle til enhver tid. Produsentene er avhengig av å ha et godt veiledningsapparat rundt seg, som kan benyttes når de har behov for det.

4.1.5.1. TILTAK

23. Tilgjengelige ressurser for det offentlige rådgivingsapparatet

Bakgrunn	Produsenten kommer ofte til kommunen for å søke råd. For at kommunens rådgivingsapparat skal kunne være til nødvendig hjelp må man ha nok ressurser til veiledning, kurs, møter, samlinger o.l.
Formål	Nok ressurser til å ivareta næringen og bistå i utviklingen.
Innhold	- 180 % stilling på saksområdene jordbruk, skogbruk og utmark - Ressurser til å dra på; samlinger, kurs, møter, veiledninger, etterutdanning o.l.
Ansvar	Kommunestyret
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	Nok midler i budsjett til å beholde ressursene og dra på kurs, møter o.l.

24. Kjennskap til næringens rådgivingstjenester

Bakgrunn	Det er mange ulike rådgivingstjenester innenfor landbruk, og kommunen skal til enhver tid ha oversikt over disse. Da kan man veilede brukerne til riktig tjeneste.
Formål	God kjennskap til de ulike rådgivingstjenestene og veilede brukerne videre.
Innhold	- Innhente informasjon kontinuerlig - Samarbeid mellom landbrukskontoret og kommunens næringsapparat.
Ansvar	SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

25. Oversikt over næringens kompetansebehov

Bakgrunn	Det er stadig behov for fornyelser, og det skjer endringer innenfor næringen. Det er viktig at man ivaretar næringens kompetansebehov.
Formål	Ivareta næringens kompetansebehov
Innhold	- Arrangere kurs som dekker behov - Øke det generelle kompetansenivået i landbruksnæringen
Ansvar	SKU, faglag og produsentene
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

26. Innføring i regelverk for tilskudd og forvaltning

Bakgrunn	Landbruksnæringen har flere tilskuddsordninger og mye forvaltning å forholde seg til. For nye produsenter kan dette være krevende å finne ut av på egen hånd.
Formål	Årlig innføring i regelverk for tilskudd og forvaltning for nye gårdbrukere
Innhold	- Minimum et årlig møte for nye produsenter hvor forvaltningsregelverket blir presentert - Innføring ellers ved behov
Ansvar	Meråker kommune og Stjørdal kommune. Meråker samarbeider med Stjørdal så lenge som dette er mulig.
Framdrift	Årlig møte, ellers etter behov.
Kostnad/finansiering	Ingen

27. Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Bakgrunn	Kommunen har egne retningslinjer og kommunal tiltaksstrategi til forvaltning av tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket. Disse må revideres jevnlig.
Formål	Revidere retningslinjene og den kommunale tiltaksstrategien i SMIL-ordningen
Innhold	
Ansvar	SKU i samarbeid med faglag/kontaktutvalg
Framdrift	Revidering av retningslinjene hvert 3. år, den kommunale tiltaksstrategien revideres årlig.
Kostnad/finansiering	

28. De sosiale kanalene

Bakgrunn	Landbruksprodusenter i Meråker som er medlem av Facebook har mulighet til å være med i ei gruppe som kalles «Landbruksprodusenter i Meråker». Denne gruppen benyttes for å nå ut med informasjon til produsentene, sammen med e-post og hjemmesiden til kommunen.
Formål	Oppdaterte sosiale nettverk, og bidra med nyttig informasjon
Innhold	
Ansvar	SKU i samarbeid med næringen
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

29. «Smørbrøddliste» for de ulike tilskuddsordningene

Bakgrunn	Det er mange tilskuddsordninger i landbruket, og mange ser mørkt på å søke grunnet «kompliserte» søknader.
Formål	Lage en «smørbrøddliste» for tilskuddsordningene, så det blir enklere for brukerne å søke.
Innhold	- Utarbeide «smørbrøddlister» til alle tilskuddsordningene - Legge disse lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside
Ansvar	SKU
Framdrift	Begynne i 2018, ferdig innen våren 2019. Kontinuerlig oppdatering.
Kostnad/finansiering	

30. Mentorordning

Bakgrunn	Erfarne produsenter kan være en meget god ressurs for yngre/nye produsenter. Erfaringsutveksling er svært viktig og verdifullt for landbruksnæringen.
Formål	Opprette en mentorordning for nye produsenter.
Innhold	- Erfarne produsenter blir samtalepartnere for nye produsenter - Erfaringsutveksling
Ansvar	Produsentene i samarbeid med Meråker kommune
Framdrift	Oppstart 2019. Kontinuerlig.
Kostnad/finansiering	

31. Generasjonsskifte

Bakgrunn	Ved generasjonsskifte møter man mange utfordringer, og det er mye informasjon og forholde seg til.
Formål	Tilrettelegge for opplysninger vedrørende generasjonsskiftekurs.
Innhold	- Meråker skal ha oversikt over informasjon om generasjonsskifte i landbruksnæringen - Henvise til rette rådgiverapparat o.l.
Ansvar	SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

4.1.6. BYGDENÆRINGER

I tilknytning til jordbruk er det mange ressurser man sitter med; bygninger, landbruksmaskiner og redskap, husdyr, kulturlandskap og menneskelige ressurser. Alt dette kan nyttes i ulike næringer. Inntekt fra bygdenæringer bidrar ofte til å styrke den totale økonomien på bruket. Det er et mål å øke verdiskapningen fra landbruket med utgangspunkt i gårdens samlede ressurser. Med bygdenæringer menes for eksempel; Inn på Tunet, lokal matproduksjon, reiseliv og bygdeservice med mer.

Meråker har få bygdenæringer men veldig mange ressurser. Det er en målsetting å utvikle denne næringen i kommunen.

4.1.6.1. TILTAK

32. Etablering og utvikling av næringsnettverk

Bakgrunn	Et godt utviklet næringsnettverk er noe Meråker har behov for, slik at bygdenæringer har lettere for å etablere seg samt og utvikle seg.
Formål	Bidra til etablering og utvikling av næringsnettverk mellom bygdenæringsaktører.
Innhold	- Tilrettelegge for små og store produsenter - Initiere og bidra til etablering av faglige møteplasser for næringsaktører som ønsker å starte opp eller utvikle eksisterende bygdenæring. - Årlig møte med nettverk, landbruksforvaltningen og øvrig næringsapparat. - Oppstart høst 2018
Ansvar	SKU i samarbeid med bygdenæringsaktører/produsenter
Framdrift	Kontinuerlig og et årlig møte
Kostnad/finansiering	

33. Rådgivningstilbud

Bakgrunn	For de som ønsker å starte opp/utvikle en bygdenæringen er det viktig med et godt rådgivningstilbud.
Formål	Opprettholde et godt rådgivningstilbud for produsenter som ønsker å starte opp/utvikle en bygdenæring
Innhold	- Veilede produsentene riktig og henvise til riktige rådgivere/aktører
Ansvar	SKU og annet rådgivningsapparat
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

34. Areal og utbyggingsbehov

Bakgrunn	Enkelte bygdenæringer krever spesielle areal eller har utbyggingsbehov. Det er viktig at disse blir lagt til rette for, slik at Meråker sin bygdenæring kan utvikle seg.
Formål	Legge til rette for areal og utbyggingsbehov
Innhold	- God forvaltningspraksis
Ansvar	SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

35. Etablering av møteplass med Meråker Kjøtt AS

Bakgrunn	Meråker Kjøtt As, produsentene og serveringsstedene i Meråker har til gode å skape en møteplass for samarbeid, tilrettelegging, kompetanseutveksling o.l.
Formål	Etablere møteplass for samarbeid, tilrettelegging, kompetanseutveksling o.l. for bygdenæringene med matproduksjon.
Innhold	- Et møte i året som evalueres etter to år om dette er noe som skal videreføres - Første møte innen første halvår 2018
Ansvar	Meråker Kjøtt As, produsentene, serveringsstedene og SKU
Framdrift	Årlig møte, med evaluering etter to år.
Kostnad/finansiering	

4.1.7. MILJØ

De siste årene er det blitt mye fokus på miljø og forurensning. Landbruket har også vært i fokus, og det er et nasjonalt mål å redusere utslipp og forurensningen fra næringen. Da er det viktig at man har fokus på dette og finner tiltak som er gagnlig for både landbruksnæringen, naturen og samfunnet.

4.1.7.1. TILTAK

36. Samarbeid med brannvesenet

Bakgrunn	I Meråker kan det være langt mellom vannressursene ved f.eks. brann. Da er det viktig med et samarbeid for utnyttelse av transport og pumpekapasitet.
Formål	Samarbeide med næringen om å utnytte transport og pumpekapasitet ved brann.
Innhold	
Ansvar	Produsentene og SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

37. Redusere kloakkutslipp

Bakgrunn	Det er ikke offentlig avløpsnett i hele kommunen.
Formål	Redusere kloakkutslipp fra landbruket og spredt bosetting ved å utvide det offentlige avløpsnettet, jmf. Kommunal avløpsplan.
Innhold	
Ansvar	Kommunestyret
Framdrift	Begynne prosess i løpet av 2018/2019.
Kostnad/finansiering	

38. Gjødsellagring

Bakgrunn	Det er viktig med forskriftsmessig lagring av husdyrgjødsel, og at man unngår forurensninger til miljøet.
Formål	Fokus på gjødsellagring og håndtering for å optimalisere utnytting og minimalisere utslipp.
Innhold	
Ansvar	Produsentene og SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

39. Alternative fornybare energikilder

Bakgrunn	I dag finnes det flere ulike fornybare energikilder man kan utnytte. Dessverre er det ikke så mange som benytter disse.
Formål	Mer aktivitet og bevisstgjøring omkring bygg o.l. som kan nyttiggjøre seg av alternative fornybare energikilder.
Innhold	- Kommunen tenker alternative energikilder i kommunale bygg - Utrede mulighetene for å bruke alternative energikilder som hydrogen og bioenergi, husdyrgjødsel, kompost, solcelle, jordvarme, gårdsvarmeanlegg m.m.
Ansvar	Produsentene og Meråker kommune
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	Flere offentlige støtteordninger, f.eks. ENOVA

Rovdyrproblematikk:

Viktig å holde trykket oppe, engasjere grunneiere og dyreeiere. Fokus på jakt og lisensfelling. Dette blir et kontinuerlig arbeid til man har fått tilfredsstillende tiltak fra staten.

4.2. SKOG OG UTMARK

Andre del av tiltaksplanen tar for seg det som går under skog og utmark; skogbruk, utmarksnæring, arealbruk utmark, beitebruk, friluftsliv og kulturlandskap.

4.2.1. SKOG OG UTMARKSNÆRING

En optimal utnyttelse av det produktive skogarealet krever aktive skogeiere. En utfordring for Meråker er at skogen for mange skogeiere har mindre økonomisk betydning. For god utnyttelse av skogarealet vil skjøtsel og vei stå sentralt. Informasjon, samarbeid, planlegging og veiledning vil stå sentralt i dette arbeidet.

Utmarksnæring er økonomisk utnyttelse av skog og utmark til andre formål enn skogbruk og beitebruk. Eksempler på dette er jakt, fiske, overnattingstilbud, rekreasjonstilbud, aktiviteter direkte tilknyttet bruken av utmarka. Utmarksnæring er ikke et så «homogent» begrep som skogbruk. Utmarksnæring dekker tradisjonelle utmarksaktiviteter, men vil også omfavne «gründeraktiviteter». For utmarksnæring vil også informasjon, samarbeid, planlegging og veiledning stå sentralt.

Bruk av utmarka som beiteressurs skilles fra utmarksnæring ved at det er en primærproduksjon tilknyttet jordbruk/husdyrhold og baserer seg på private avtaler/rettigheter. Utmarksnæring i form av jakt, fiske, overnatting og rekreasjonstilbud er sekundær- og tertiærproduksjon (service ovenfor og/eller salg av produkt).

4.2.1.1. TILTAK

40. Ny skogbruksplan

Bakgrunn	Dagens skogbruksplan er fra 1991 og Miljøregistreringene fra 2006. En oppdatert kartfestet ressursoversikt for skogeiendommen.
Formål	Oppdatert ressursoversikt vil kunne bidra mer optimal bruk av egen skogeiendom. Revidering av miljøverdiene vil sikre at skogens miljøverdier blir ivaretatt, og sertifisering av eiendommens aktivitet og virkes leveranse.
Innhold	- Kartfeste ressursoversikt for skogeiendommen
Ansvar	Skogeiere, skogeierlag og SKU
Framdrift	Ja eller nei 2018. Hvis ja ferdig produkt ut til skogeier 2019/2020.
Kostnad/finansiering	Skogbruksplan/Statstilskudd, rentemidler og skogeiers skogfond.

41. Aktivitet, samarbeid og møteplass for skogeiere, skogeierlaget og Meraker Brug i forbindelse med skogbruk

Bakgrunn	Det kan være til tider liten interesse for skogbruk og lite samarbeid mellom skogeiere, skogeierlaget og Meraker Brug.
Formål	Øke interessen og aktivitetsnivået i næringen og skape godt samarbeid mellom skogeiere, skogeierlag og Meraker Brug.
Innhold	- Møteplass for ide- og erfaringsutveksling samt diskusjon - Årlige skogbruksaktiviteter - Samarbeid
Ansvar	Skogeierlag, Meraker Brug, SKU og pådriver i Nidaros Skogforum
Framdrift	Årlig møte, samt temadag med vekt på fokusområder og aktiviteter
Kostnad/finansiering	Skogeierlaget med flere.

42. Tilretteleggelse for alternative bruk – juletre og pyntegrønt

Bakgrunn	Det er liten informasjon rundt alternativ bruk, som juletre og pyntegrønt.
Formål	Kartlegging av interessen med bakgrunn i informasjon om tema
Innhold	- Informasjonsmøte med formål om kartlegging av interessen
Ansvar	SKU
Framdrift	Kartlegging av interessen i 2018, videre framdrift etter dette.
Kostnad/finansiering	Rentemidler

43. Skogsbilveier og offentlige veger

Bakgrunn	Det bør bli mer aktivitet rundt skogsbilveier. Vedlikehold, opprusting og nye veier. <i>Videre bør det settes</i> fokus på at kommune- og fylkesveiene ikke blir flaskehals mellom skogsbilveier og E14.
Formål	Et godt utbygd og vedlikeholdt veinett som holder riktig standard vil bedre forholdene for både jord- skog- og utmarksnæringene.
Innhold	- Identifisere problemområder og områder med behov for nye veier - Møte mellom skognæringen, kommunen og Statens vegvesen for å redegjøre for problemstillingene
Ansvar	Skogbruket, Meråker kommune og fylkeskommunen/Statens vegvesen
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

44. Skogkultur

Bakgrunn	Det er ønskelig med økt innsats på skogkultur, både planting og ungsogpleie.
Formål	Utnytte produksjonspotensialet skogen i Meråker har. Bedre resultater både for skogeierne og samfunnet.
Innhold	- Øke innsatsen på skogkulturen både i form av informasjon, veiledning og høy prioritet for NMSK-midler.
Ansvar	Skogeierne, SKU og pådriver i Nidaros skogforum
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

45. Utmarka – næringsgrunnlag på forskjellige arenaer

Bakgrunn	Utmark og utmarksnæring er et ord som omfavner flere arenaer, og det er viktig å få fram de ulike arenaene.
Formål	Bruk av utmarka som beiteressurs ut fra beiterettigheter og til annen utmarksnæring som, jakt og fiske, «seterturisme», fritidsbebyggelse, friluftsliv, høsting, rekreasjon osv.
Innhold	- Få fram alle arenaer for bruk av utmark og utmarksnæring - Beiteressursen utmarka i Meråker representerer skal ivaretas - Sørge for god søppelhåndtering ved utfartspunkter og sanitæranlegg - Utnytte setrene enda bedre
Ansvar	Grunneiere, SKU
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

46. Åpent forum

Bakgrunn	Det kan oppstå ulike konflikter mellom beitenæring, skogbruk, hytteeiere, reindrift, jegere, fiskere, naturvernforbundet osv. Et åpent forum hvor disse kan møtes kan være et konfliktdependende tiltak.
Formål	Opprette et åpent forum for beitenæringen, skogbruk, reindrift, jeger og fiske, naturvernforbundet, lokale lag og foreninger tilknyttet bruken av utmarka.
Innhold	- Møteaktivitet for utveksling av informasjon - Søke tiltak som ivaretar flest mulig interesser - Standard inngjerding for fritidsbygg - Klare og forståelige retningslinjer i reguleringsplaner - Beitenæringen kan være synlig på årsmøter i hytteforeninger o.l.
Ansvar	Alle de nevnte næringene i samråd med kommunen.
Framdrift	Årlig møte i november, ved nødvendighet som f.eks. årsmøter, utarbeidelse av reguleringsplaner, arealplan o.l.
Kostnad/finansiering	

4.2.2. KULTURLANDSKAP

Kulturlandskap er et begrep som brukes ulikt i forskjellige sammenhenger. Jordbruket og historiske landskap er ofte knyttet til betegnelsen kulturlandskap. Det er en helhetlig måte å se landskapet på, hvor både natur, kultur, historie og dagens aktivitet og mennesker inngår. I Norge, og Meråker, er det lite dyrket mark sammenlignet med andre land og steder i Europa. Men Norge, og ikke minst Meråker har store utmarksarealer som har vært høstet på ulike måter i lang tid.

Det er denne høstingen av både innmark og utmark, i være seg beiting, slått, brenning, lauving og lignende, som har skapt kulturlandskapet vårt. Et kulturlandskap mange mener er unikt, og som må tas vare på. Det er derfor viktig at man øker kunnskapen rundt kulturlandskapet, og holder dette i hevd, slik at fremtidige generasjoner i Meråker kan ta en del av de verdiene landet, og kommunen, består av.

4.2.2.1. TILTAK

47. Initiativ i undervisningsopplegg

Bakgrunn	Kulturlandskapet er en viktig del av kommunen, og kan benyttes i undervisning på skole og lignende
Formål	Synliggjøre kulturlandskapet for barn og unge, hvilke muligheter som finnes.
Innhold	- Ekskursjoner med kulturlandskap som tema
Ansvar	Skolene
Framdrift	Årlig ekskursjon for 1-3 bestemte skoletrinn
Kostnad/finansiering	

48. Opplysningsskilt ved ferdselsområder

Bakgrunn	Mange som ferdes i naturen og kulturlandskapet har lite erfaring med landbruk, og det kan være viktig å få ut informasjon til disse. Det er også viktig med informasjon dersom man finner skadet beitedyr eller lignende.
Formål	Informere de som ferdes i naturen og kulturlandskapet om næringene i landbruksplanen, og gi gode råd til ulike situasjoner de kan havne i (skadet småfe/rein, ser dyr etter nedsankingsdato osv.)
Innhold	- Utarbeide informasjonsskilt - Plassere disse i ferdselsområder - Skiltene skal være til opplysning, gi økt kunnskap og være til veiledning ved ulike situasjoner
Ansvar	Meråker kommune i samarbeid med berørte organisasjoner
Framdrift	Skiltene skal vedlikeholdes årlig, målsetting om flest mulig skilt ute innen beitesesongen 2019.
Kostnad/finansiering	Skiltmaterialer. Eksterne midler eller kraftfondet

49. Informasjon, kartlegging og bekjempelse av fremmede og skadelige arter

Bakgrunn	Det er flere fremmede og skadelige arter i vår natur og kulturlandskap. Det er viktig å kartlegge omfanget og spre informasjon om hvorfor og hvordan disse kan bekjempes.
Formål	Informasjon om artene og hvilken skadelig påvirkning de har for stedegne arter, biologisk mangfold og naturtyper. Gjelder i hovedsak karplanter og trær. Men næringa bør og kjenne til fisk og dyr. Kartlegge og redusere omfanget av fremmede og skadelige arter. Hindre spredning av fremmede skadelige arter
Innhold	- Kartlegging av omfanget - Gi ut informasjon og råd - Bekjempe - SMIL
Ansvar	SKU, grunneiere med hjelp fra alle
Framdrift	Årlig kartlegging og bekjempelse
Kostnad/finansiering	Kommunen og SMIL

4.2.3. AREALBRUK UTMARK; BEITEBRUK OG FRILUFTSLIV

Utmark er i prinsippet alt areal som ikke defineres som innmark. Dette omfatter derfor det meste av innsjøer og vann, strender, myr, skog og fjell i Norge. Ressursene utmarka har er viktig for skogbruket, beitenæringen og friluftslivet. Den blir ofte benyttet til rekreasjon i form av for eksempel jakt og fiske, men også teltliv og treningsarena.

Utmarka benyttes av mange, og det er mange som har interesse for å holde den i hevd. Det er flere ulike næringer som ser verdien av utmarksarealene, og det er viktig at disse næringene sammen kan forvalte utmarka på best mulig måte.

4.2.3.1. TILTAK

50. Opprydding av gammel gjerdenetting og materiell i utmark

Bakgrunn	Gjerdemateriale fra gamle og ikke vedlikeholdte gjerder ligger i utmarka. Dette kan være farlig for både folk og dyr som ferdes i disse områdene.
Formål	Rydde utmarka for gammel piggråd, gjerdenetting og materiell som er til fare for dyr og folk
Innhold	- Samarbeidsprosjekt mellom beitenæringene
Ansvar	Beitelaget, beitebrukere og reindriften
Framdrift	Opprydding så raskt som mulig, årlig vedlikehold
Kostnad/finansiering	

51. Gjerding langs jernbanen

Bakgrunn	Flere steder langs jernbanelinja i Meråker er det ikke blitt gjort vedlikeholdsarbeid på gjerde, og noen steder er gjerdet tatt bort. Dette fører dessverre til togpåkjørsler av beitedyr hver beitesesong.
Formål	Opprydding og vedlikehold av gjerde langs jernbanen for å unngå/reducere framtidige påkjørsler
Innhold	- Tiltaksplan med tanke på gjerding langs jernbanen - Samarbeid mellom flere parter
Ansvar	SKU tar initiativ til oppstart av arbeidet, må samarbeide med beitebrukere og Bane Nor
Framdrift	Avklaring av vedlikeholdsplikten i løpet av 2018 i sammenheng med utarbeidelse av tiltaksplan.
Kostnad/finansiering	

52. Gjerding mot utmark

Bakgrunn	Allmenheten er ikke alltid bevisst på gjerdeplikten, og mange tror at det er husdyrprodusenten som har ansvar for at dyra ikke havner på andre sine eiendommer.
Formål	Informere allmenheten om gjerdeplikten
Innhold	- Lage et infoskriv om gjerdeplikt - Legges ut på kommunens hjemmeside og andre viktige kanaler
Ansvar	SKU
Framdrift	Produseres i løpet av 2018. Oppdateres evt. ved behov.
Kostnad/finansiering	

53. Avfall i utmark ved næringsvirksomhet

Bakgrunn	Det er områder i Meråker hvor næring som benytter seg av utmarka har en del avfall.
Formål	Orden rundt anlegg av næring som benytter seg av utmark. Avfall skal leveres til gjenbruk/destruering o.l.
Innhold	- Avfall skal leveres til gjenbruk/destruering - Arrangere innsamlingsdager/plasser - Kartlegge problemområder
Ansvar	Utmark- og primærnæringene i samråd med kommunen
Framdrift	Kartlegging kontinuerlig, metallinnsamling hvert 5. år, første gang 2020.
Kostnad/finansiering	

54. Tilrettelegging for bedre utnyttelse av utmark

Bakgrunn	Utmarka har mange ressurser, som jakt, fiske, fritidsbebyggelse o.l. Disse kan noen ganger være i konflikt med andre næringer/ressurser.
Formål	Tilrettelegge for bedre utnyttelse av utmark uten at det vil komme i konflikt med andre næringer/ressurser.
Innhold	- Finne «vinn-vinn» situasjoner
Ansvar	Utmarksnæringene, grunneiere
Framdrift	Kontinuerlig
Kostnad/finansiering	

55. Informasjon til friluftslivet vedrørende sanking, skadde dyr, observasjoner osv.

Bakgrunn	Ikke alle hundeeiere respekterer båndtvangen. Mange som ferdes i naturen kan komme over f.eks. skadet småfe/rein, og flere vet dessverre ikke hva de da skal gjøre.
Formål	Informere friluftslivet om båndtvang, observasjoner, sanking og hva man skal gjøre ved funn av skadde dyr o.l.
Innhold	- Informasjonsfolder som legges ut på utleiehytter, gapahuker m.m. - Link til denne informasjonen på strategiske hjemmesider for turisme og friluftsliv i Meråker.
Ansvar	Beitenæringen, reindriften, Meråker kommune og reiselivet.
Framdrift	Utarbeides innen 2018, oppdateres ved behov.
Kostnad/finansiering	

5.0. BRUK AV PLANEN

Landbruksplanen for Meråker kommune skal være et aktivt redskap både for kommunal saksbehandling, men også for faglag, grunneiere og andre berørte. Tiltakene skal bli fulgt opp årlig. Ved hvert årsskifte skal man møtes for å gå gjennom planen og tiltakene, og legge en strategi fremover.

Planen skal rulleres etter åtte år, det vil si at neste rullering blir i år 2026/2027.

6.0. VEDLEGG

6.1. HØRINGSINSTANSER

- Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
- Nord-Trøndelag Fylkeskommune
- Meråker landbrukslag
- Meråker beitelag
- Meråker grunneierlag
- Stjørdal og Meråker Bonde og småbrukarlag
- Meråker Kjøtt AS
- Meråkerfjell ridesenter
- AS Meraker Brug
- Feren reinbeitedistrikt
- Essand reinbeitedistrikt
- Meråker skogeierlag
- Meråker jeger- og fiskeforening
- Nord-Trøndelag Turistforening
- Stordalen Sameie
- Bruksberettigedes forening
- Meråker Utvikling
- Landbruksjenester Midt-Trøndelag
- Leder for Meråker;
  - o Senterparti
  - o Arbeiderparti
  - o Fremskrittsparti
  - o Tverrpolitiske Bygdeliste
  - o Venstre
  - o Sosialistisk Venstreparti
- Sametinget
- Bane NOR
- Statens vegvesen